

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

HRVA

HRVATSKI JEZIK

viša razina

KNJIŽEVNOST, NEKNJIŽEVNI TEKST I JEZIK

DRŽAVNA MATURA ŠK. GOD. 2021./2022.

HRVA.56.HR.R.K1.40

49365

I. Književnost i neknjiževni tekst

Zadatci uz polazni tekst

Zadatci višestrukoga izbora

U zadatcima višestrukoga izbora od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatci od 1. do 30. odnose se na polazne tekstove.

Glas

Kolijevka mi bila tik do biblioteke,
Babilona mračnog, gdje roman, znanost, fablió¹,
Latinski pepeo i grčka prašina, sve se
Miješalo. Bijah tad velik ko *in-folio*².
Dva mi zborahu glasa. Prvi, čvrst i zavodljiv,
Govoraše: „Zemlja je slatkiš pun miline;
Mogu (a tad bi ti slast beskrajna bila!)
Rodit u tebi hlepnju iste veličine.”
A drugi: „Oh, dođi! putovat u snima,
S one strane mogućeg, onkraj sveg znanog!”
I taj glas pjevaše ko vjetar duž žalâ,
Sablastan cvilež, a ne zna se odakle,
Što miluje uho a ipak ga straši.
Rekoh ti: „Da! Mili glasu!” i otad, jao!
Počinje to što bih svojom ranom nazv'o

I zlom kobi. Iza kulisa neizmjernog
Postojanja, u jami bezdanoj crnoj,
Razabirem jasno svjetove osebujne
I, žrtvom ushitne te oštroidnosti,
Vučem za sobom zmije što mi cipele grizu.
I od vremena tog, nalik na proroke,
Ljubim tako nježno pustinju i more;
Pak se u koroti smijem, a na slavlju plačem
I sladak okus ćutim u vinu najgorčem;
Činjenice često pak lažima držim,
Te, u nebo zureć, upadam u rupe.
Ali Glas me tješi: „Snove svoje čuvaj:
Sni ludih su ljepši nego sni mudraca!”

Charles Baudelaire

¹ fablió – srednjovjekovna priča u stihovima

² *in-folio* – format papira

1. Na kojoj je stilskoj figuri utemeljena pjesma?

- A. na antitezi
- B. na gradaciji
- C. na hiperboli
- D. na ironiji

(1 bod)

2. Koja je uloga dijaloškoga dijela pjesme?

- A. Naglašava se da je lirski subjekt odmalena okružen klasičnom literaturom.
- B. Ističe se spremnost linskoga subjekta da se žrtvuje za druge.
- C. Upućuje se na to da je lirski subjekt povodljiv.
- D. Ističe se podvojenost linskoga subjekta.

(1 bod)

3. Koje je od sljedećih obilježja karakteristično za pjesmu *Glas*?

- A. Temelji se na intertekstualnosti.
- B. Pripovjedno je strukturirana.
- C. Pripada pjesmama u prozi.
- D. Sadrži akrostih.

(1 bod)

Ivan Gundulić, *Osman*

Puk je slijepac koji oči
ne ima od svijeta¹ i od razbora:
za istinu laž svjedoči
sred taštine i žamora;
sveđ nekrepak², nigda stavan,
ljubi, mrzi, hoće i neće,
trom, lijen, strašiv i pripravan
na pobune i na smeće³;
sad mir žudi, sad boj ište,
vazda hlepi na prominu⁴:
sad uzvisi koga tište,
koga uzvisi sad ukinu.⁵
Ali kako tiho more
vik⁶ po sebi ne uzrasti
dokli silni vihor s gore
ne smuti ga svojom vlasti,

puk u bitju smernu tako
uzdignut se⁷ vik ne smije
što na pomoć dmjenje jako
moguće mu glave nije.⁸
S izgleda se tim ovoga⁹
svak tko vlada sad nauči
da nije se uzdat u nikoga
stvar velika kad se odluči.
Mao izide glas najprvi,
ali u svačijeh ustih rasti¹⁰
ter, čim odsvud većma vrvi,
sve obujmi svojom vlasti.
A istina je riječ na svijeti
da se zemlja kletvom klela
da će otajstva¹¹ sva pronijeti
ka je čula i vidjela.

¹ svjeta – savjeta

² nekrepak – nestalan

³ smeća – smutnja, nemir

⁴ na prominu – za promjenom

⁵ ukinu – svrgne

⁶ vik – nikad

⁷ uzdignut se – pobuniti se

⁸ što na pomoć dmjenje jako / moguće mu glave nije. – dok mu u pomoć ne dođe netko snažan

⁹ S izgleda ovoga – iz ovoga primjera

¹⁰ Mao izide glas najprvi, / ali u svačijeh ustih rasti – prvo se pojavi malen glas, a onda sve više raste

¹¹ otajstva – tajne

4. Što je tema polaznoga teksta?

- A. pripovjedačevo zadovoljstvo vladarevom politikom
- B. pripovjedačeva razmišljanja o naravi naroda
- C. pripovjedačeva želja za promjenom vlasti
- D. pripovjedačeve misli o vojnoj pobuni

(1 bod)

5. Što od sljedećega pripovjedač iskazuje o vladaru?

- A. Mora biti spreman na ratovanje.
- B. Mora donositi velike odluke.
- C. Mora biti nepovjerljiv.
- D. Mora zaštititi narod.

(1 bod)

6. Na što se odnose sljedeći stihovi?

*ter, čim odsvud većma vrvi,
sve obujmi svojom vlasti.*

- A. na glasine
- B. na kletvu
- C. na vladara
- D. na vojsku

(1 bod)

Miguel de Cervantes Saavedra, *Bistri vitez Don Quijote od Manche*

Don Quijote ne počasi časka, nego se odmah s maturantom i župnikom skloni nasamo i ispriповjedi im ukratko kako je pobijeđen, te se obvezao da godinu dana neće odlaziti iz svojega sela. Kao skitnik vitez, koji mora obdržavati red i zakon skitničkog viteštva; voljan je držati se točno svoje obveze i ni za trenutak je ne kršiti, pa je zamislio da za tu godinu dana bude pastir i da se bavi dalekim poljima, gdje se može po miloj volji zanositi u svoje ljubavne misli, i odavati se čestitome pastirskom živovanju. Moli ih dakle, ako nisu jako zabavljeni i ne priječe ih važniji poslovi, neka mu se pridruže. On će nakupovati dosta ovaca i krda, da se mogu prozvati pastirima, a neka znaju da je najglavniji posao već svršen, jer im je ponadijevao imena da im ne bi ni mogla biti zgodnija. Zamoli ga župnik da im rekne ta imena. Don Quijote mu odgovori da će se on zvati *pastir Quijotiz*, maturant *pastir Carrascon*, župnik *pastir Curiambro*, a Sancho Pansa *pastir Pancino*. Zaprepaste se svi kad su čuli novu ludost don Quijoteovu, ali se ponadaju da će se za godinu dana izliječiti, pa da ne odlazi i opet iz sela za svojim viteškim poslovima, pristanu uz njegov naum, odobre mu budalaštinu, da je pametna, i obećaju mu da će mu se pridružiti.

– I onako zna već sav svijet – reći će Sansón Carrasco – da sam ja slavan pjesnik. Ja ću dakle neprestano sastavljati pastirske i ljubavne pjesme, ili što mi se desi, da se zabavimo po onoj zabiti po kojoj ćemo obilaziti. Ali najvažnije je, gospodo moja, da svatko odabere ime pastirici koju će slaviti pjesmama, te da ne bi bilo drveta, kako god tvrdo bilo, u koje ne bismo upisivali i urezivali njeno ime, kao što je navada i običaj zaljubljenim pastirima.

7. Zašto don Quijote neko vrijeme neće živjeti na viteški način?

- A. jer je shvatio da je to nerazumno
- B. jer ga je župnik to zamolio
- C. jer je doživio poraz
- D. jer se razbolio

(1 bod)

8. Tko sebe predstavlja kao slavnoga pjesnika?

- A. don Quijote
- B. maturant
- C. Sancho Pansa
- D. župnik

(1 bod)

9. Što don Quijote smatra najglavnijim pastirskim poslom?

- A. nadijevanje pastirskih imena
- B. bavljenje poljodjelstvom
- C. kupovanje stoke
- D. odabir pastirice

(1 bod)

Gustave Flaubert, *Gospođa Bovary*

Emma zadrži nekoliko časaka među prstima taj prosti papir. U pismu je sve vrvjelo od pravopisnih pogrešaka, ali ona je pratila očeve nježne misli, koje su se kroz čitavo pismo neprestano ponavljale kao kokodakanje kokoši koja je napola skrivena u trnovoj živici. Pismo je bilo posušeno pepelom s ognjišta, jer je malo sive prašine kliznulo s lista na njezinu haljinu, i Emmi se pričinilo da gotovo vidi svog oca kako se sagiba nad ognjište da uhvati mašice¹. Oh, kako je tome davno otkako više nije sjedila kraj njega na klupici pred kaminom kada je palila vrh kakva štapića na velikom plamenu od morske trske koja je veselo pucketala!... Ona se sjeti ljetnih poslijepodneva, punih sunca. Ždrebac je rzala kad si pored njih prolazio, i trčala, i trčala... Pod njezinim je prozorom stajala košnica, i pčele su pokatkad, kružeći u svjetlu, udarale o okna i odskakivale od njih kao zlatne gumene kuglice. Kako su sretni bili ti dani! Kakva sloboda! Kakve nade! Koliko snova! A sada ništa od svega toga nije preostalo. Sve je to ona rasipala u svima doživljajima svoje duše, u svim prilikama redom, u djevojaštvu, u braku i u ljubavi, i gubila tako neprestano kroz život kao putnik koji u svakom svratištu na putu ostavlja ponešto od svoga bogatstva.

¹ mašice – dvokraka lopatica s dugim drškom za vađenje žara iz peći

10. Što je Emmu potaknulo na razmišljanje?

- A. pucketanje vatre
- B. pepeo s ognjišta
- C. rzanje ždrebadi
- D. kruženje pčela

(1 bod)

11. Kakva je Emma dok razmišlja o prošlosti?

- A. ironična
- B. nostalgичna
- C. optimistična
- D. ravnodušna

(1 bod)

12. Na što se odnosi podcrtani izraz u sljedećoj rečenici?

Kako su sretni bili ti dani!

- A. na brak
- B. na djetinjstvo
- C. na djevojaštvo
- D. na putovanja

(1 bod)

Ranko Marinković, *Kiklop*

Melkior se nasloni na prozor. Vojarna još spava. (...) Tu u susjednoj kući stanuje jedna mlada žena u posljednjem mjesecu trudnoće. Što će roditi? Kćerku. Onda će je učiti, kad poodraste, da žena drži tri ugla kuće a muž samo četvrti. (Ako padne bomba tko će držati uglove?) Ako rodi sina otac će se brinuti za njegovu BUDUĆNOST koja bi mogla trajati i više od tri mjeseca. Kupit će mu malu pušku s oprugom i olovne vojnike, neka se mali igra. Mali će po cio dan držati stražu pred *njihovom kućom* kao onaj vojnik preko ulice pred vojarnom i pucat će na nenaoružanu djecu – neprijatelje iz susjednih ulica. A kad uvečer otac dođe kući, pucat će na oca „bum! Tata, ja sam te ubio. Ti si mrtav, tata, legni.” Tata je zabrinut i ozbiljan, ne uzima u obzir igru djeteta. U rukama nosi novine, posebno izdanje. Mali se ljuti što tata neće leći kad je mrtav i ponovo puca s ubojničkim bijesom bum! Ali tata ne pada. Baca se na pod od bijesa i udara šakama plačući što ne poštuju pravila njegove igre. „Zašto ne zadovoljiš dijete?” umiješa se mati. „Što, da umrem zbog njegova zadovoljstva?” Otac nema volje za šalu. „Pa zbog igre... Uf, kakav si.” „Dokora ćemo se poigrati uistinu”, govori otac zabrinuto. Mali lukavo posluša razgovor pa zavrišti jače kad shvati neuspjeh materine intervencije. Na kraju ga otac izlupa i otjera na spavanje. U krevetu uvrijeđeno jeca u mraku. Kasnije čuje kroz san kako otac i mati tiho razgovaraju u krevetu, kako mati plače a otac prevrće i uzdiše „da bar nema toga djeteta”. I dječak misli: „To tata o meni govori, da bi bilo bolje da me nema. Dobro, ja ću se sutra ujutro ubiti iz puške u drvarnici” i misli kako će u cijev ubaciti kamenčić i odapeti sebi u oko.

13. Zašto otac *ne uzima u obzir igru djeteta*?

- A. zato što je umoran
- B. zbog novinskih vijesti
- C. zbog majčine trudnoće
- D. zato što se ljuti na dijete

(1 bod)

14. Zašto je dijete glasnije završtalalo?

- A. jer majka nije mogla nagovoriti oca da se igra s njim
- B. jer mu otac nije dao da ostane budno
- C. jer se majka rasplakala
- D. jer ga je otac istukao

(1 bod)

15. Što znače sljedeće očeve riječi?

Dokora ćemo se poigrati uistinu.

- A. Igrat će se s djecom iz susjednih ulica.
- B. Razgovarat će s majkom.
- C. Počet će pravi rat.
- D. Kaznit će dijete.

(1 bod)

William Shakespeare, *Hamlet*

- POLONIJE: Reynaldo, dajte mu taj novac i ta pisma.
- REYNALDO: Hoću, moj gospodaru.
- POLONIJE: Bilo bi vrlo pametno, dragi Reynaldo,
Da se, još prije sastanka s njim, raspitate
O njegovu ponašanju.
- REYNALDO: To sam kanio.
- POLONIJE: No, to je dobro, vrlo dobro. Pazite,
Najprije pitajte za Dance u Parizu:
Tko su sve, kakvi su, gdje žive i od čega,
S kim druguju, koliko troše. Ako putem
Unakrsnog ispitivanja pronađete
Da znadu moga sina, bliže ćete prići
Cilju no preko izričitih pitanja.
Pokažite da poznate ga izdaleka;
Recite: „Znam mu oca, a i prijatelje;
I dijelom njega.” – Shvaćate li me, Reynaldo?
- REYNALDO: Da, vrlo dobro, gospodaru.
- POLONIJE: „I dijelom njega –”; dodajte: „ali ne dobro;
Ako je on taj koga mislim, razuzdan je;
Sklon je tome i tome” – tu mu podmetnite
Kakve vam drago objede; ne tako ružne
Da bi mu naudile; na to pazite;
Već takve lakoumne, čulne, divlje greške
Koje su posebne i znane pratilice
Slobodi mladosti.
- REYNALDO: Na primjer, kartanje.
- POLONIJE: Da, ili piće, mačevanje, psovanje,
Svađanje, kurvanje – dotle smijete ići.
(...)
- REYNALDO: No, dragi gospodaru –
- POLONIJE: Zašto da tako radite?
- REYNALDO: Da, to bih htio znati,
Moj gospodaru.
- POLONIJE: Gospodine, evo što smjeram;
A vjerujem da će ta varka uspjeti.
Kad pripišete mome sinu sitne ljage,
Neophodne u ophođenju s ljudima –
Dobro me slušajte –
Ako je čovjek, koga želite ispitat,
U spomenutim grijesima kad zatekao

Mladića koga klevećete, pazite
Da s vama zaključi otprilike ovako:
„Gospodine”, il „gosparu”, il „prijatelju”
Prema tome kako se tko oslovljava
U svome kraju.

REYNALDO: Vrlo dobro, gospodaru.

POLONIJE: (...)
On s vama zaključi ovako: „Znam gospára;
Vidjeh ga jučer, iliti pred neki dan,
Il tad i tad, il s tim i s tim; i, velite,
Tamo se kartao; tu svladalo ga piće;
(...) I tako ćete vi, po mojim uputama,
Naći mog sina. Shvatili ste me, zar ne?

REYNALDO: Moj gospodaru, jesam.

16. Što je Reynaldov zadatak?

- A. da pronađe Dance koji Poloniju duguju novac
- B. da oslobodi Polonijeva sina iz zatočeništva
- C. da prevari ljude koji su naudili Poloniju
- D. da uhodi Polonijeva sina

(1 bod)

17. Komu bi Reynaldo trebao predati novac i pisma?

- A. Fortinbrasu
- B. Hamletu
- C. Klaudiju
- D. Laertu

(1 bod)

18. Zašto Polonije izgovara sljedeće riječi?

Zašto da tako radite?

- A. Zanima ga zašto Reynaldo želi ispuniti njegov zahtjev.
- B. Nejasno mu je kako će Reynaldo ostvariti cilj.
- C. Pretpostavlja što ga Reynaldo želi upitati.
- D. Nesiguran je hoće li Reynaldo išta učiniti.

(1 bod)

Pedro Calderón de la Barca, *Život je san*

SIGISMUND

Taj glas tvoj me umekšao,
prisutnost tvoja sputala me
i obzir tvoj me uzbudio.
Tko si? Iako ja ti ovdje
veoma malo znam o svijetu,
jer ova kula ubitačna
za me je zipka i grobnica;
iako sve od svog rođenja
ne vidjeh nigdje ništa drugo
osim pustoši ove divlje
u kojoj bijedan život živim
kao nekakav živi mrtvac,
ko živi kostur koji hoda;
iako nikad nikog ne čuh
osim jednog jedinog stvora
koji zajedno sa mnom pati
i preko kojeg znadem vijesti
o nebesima i o zemlji,
iako ćeš me u svom strahu
nazvati ljudskim čudovištem,
jer uistinu nisam drugo;
il' čovjek sam u liku zvijeri
il' zvijer u liku čovječjemu,
premda sam u tim nevoljama
učio znanost političku,
a učile me divlje zvijeri
i ptice koje nebom lete,
pa i zvijezde sam promatrao
kako lagano nebom teku,
no ti si dosad stvor jedini
koji si bijes moj obuzdao
i začudio oči moje
i sluhu mome ugodio.

I svakog puta kad te vidim,
divljenje moje izazivaš,
i što te više ovdje gledam,
sve više želim gledati te.

Ta mora da su moje oči
i bolesne i nezasitne,
jer iako im piće škodi,
sve više za tim pićem žude.
Znam, gledanje mi smrt zadaje,
a ja umirem da te vidim.
Pa, nek te vidim i nek umrem,
ako vidjeti znači mrijeti,
jer ne znam što bi bilo sa mnom
kad vidio te ne bih više?
O, bilo bi od smrti gore
trpjeti bol i jad i srdžbu,
jer ja znam dobro što je život,
i sudim da je posve isto:
Nesretnom stvoru život dati
ili sretnika usmrtiti.

ROSAURA

Puna čuđenja dok te gledam,
puna divljenja dok te slušam,
nit' znam što bih ti mogla reći,
nit' što bih mogla da te pitam;
jedino slutim: nebo me je
dovelo danas u te strane
da bi me malko utješilo, (...).

19. Što je od sljedećega iskazano o Sigismundu?

- A. Bojao se da nije dovoljno učen za razgovor s Rosaurom.
- B. Omamilo ga je piće pa je mislio da sanja Rosauru.
- C. Smatra da je Rosaura nesretnija od njega.
- D. Uzbuđen je zbog susreta s Rosaurom.

(1 bod)

20. Zašto Sigismund kulu naziva *zipkom i grobnicom*?

- A. jer s kule može promatrati zvijezde
- B. jer mu u kuli vrijeme brzo prolazi
- C. jer čitav svoj život provodi u kuli
- D. jer je u kuli upoznao Rosauru

(1 bod)

21. Koji se od sljedećih primjera odnosi na Klotalda?

- A. *Taj glas tvoj me umekšao,
prisutnost tvoja sputala me*
- B. *kao nekakav živi mrtvac,
ko živi kostur koji hoda;*
- C. *iako nikad nikog ne čuh
osim jednog jedinog stvora*
- D. *no ti si dosad stvor jedini
koji si bijes moj obuzdao*

(1 bod)

Jochen Hörisch, *Egzistencijalizam*

Čovjek je osuđen na slobodu. Pakao, to su drugi. Život je apsurdan, ali baš se zato moram angažirati. To su filozofske izreke, izreke filozofa Jean-Paula Sartrea, koje su postale nevjerojatno popularne. Ne događa se tako često ono o čemu je sanjao Marx, a zacijelo i drugi teoretičari: da filozofija obuzme mase. Marksizmu je to neko vrijeme očito uspijevalo, premda na način o kojemu bi se moglo raspravljati. A uspjelo je i egzistencijalizmu; kada je Sartre 1980. umro, dakle dva desetljeća nakon doba najveće konjunktura¹ egzistencijalizma, više od 50.000 ljudi ispratilo je njegov lijes do groblja na pariškom Montparnasseu. Onaj tko je u prva dva desetljeća poslije Drugoga svjetskog rata intelektualno imalo držao do sebe i imao ambicija u kulturi, najčešće je bio „egzistencijalist”. To znači da je razmišljao u znaku pojmova Martina Heideggera (1889. – 1976. → *Mišljenje bitka*) i osobito Jean-Paula Sartrea (1905. – 1980.). O tome svjedoče filmovi, drame, lirika, romani (kao u Njemačkoj paradigmatički rani romani Martina Walsera, Heinricha Bölla ili Güntera Grassa), ali uz to i stil odijevanja i habitus pedesetih godina. Pogledi su bili melankolični, ljudi su željeli biti zanimljivi, nosili su dolčevite, bili su odlučni, doznawali su da su osuđeni na slobodu, nisu imali iluzija o besmislenosti života i unatoč tome ili zbog toga su se angažirali. Gledajući unatrag, lako je podsmjehivati se egzistencijalizmu ili ga karikirati; i nije teško objašnjavati njegovu popularnost povijesnim kontekstima. Nakon tolikih milijuna mrtvih u Drugom svjetskom ratu egzistencijalistički poučak da egzistencija prethodi esenciji zvučao je uvjerljivo i onima koji nisu bili osobito spekulativno talentirani.

Ta rečenica nalazi se u snažnoj raspravi pod ne manje snažnim naslovom *L'Être et le Néant* (*Bitak i ništa*), koju je Sartre objavio 1943. i koja mu je ubrzo donijela slavu. Egzistencija prethodi esenciji – to jednostavno znači: rađam se a da me se nije pitalo, mi nikada nismo temelj samih sebe, mi smo – po Heideggerovoj formuli koju Sartre rado citira – bačeni u svijet.

¹ konjunktura – sjedinjenje povoljnih okolnosti

22. Koje od sljedećih zajedničkih obilježja egzistencijalizma i marksizma navodi autor?

- A. Širili su uvjerenje da je život besmislen.
- B. Djelovali su na široke mase ljudi.
- C. Promovirali su ih isti filozofi.
- D. Imali su iste osnovne ideje.

(1 bod)

23. Zašto autor navodi da su egzistencijalisti *nosili dolčevite*?

- A. da bi dokazao njihovu međusobnu duhovnu srodnost
- B. da bi istaknuo modnu osviještenost egzistencijalista
- C. da bi ironizirao pomodnost egzistencijalizma
- D. da bi potvrdio njihovu bliskost masama

(1 bod)

24. Kako autor tumači egzistencijalistički poučak da *egzistencija prethodi esenciji*?

- A. da je egzistencijalizam često bio predmetom podsmijeha
- B. da ljudi jedni drugima zagorčavaju život
- C. da intelektualci moraju biti angažirani
- D. da se ljudi ne rađaju svojom voljom

(1 bod)

Drago Grdenić, *Ovladavanje vatrom*

Tehnologija nije počela ognjišnom vatrom, kako su donedavna držali arheolozi, nego onda kad je čovjek ovladao vatrom ograđivši je u peć i osiguravši joj dovod zraka. Ognjište je davalo toplinu za grijanje i pripremu hrane. (...)

Prerada tvari vatrom, pirotehnologija, bila je odlučujući činilac u razvoju ljudskih zajednica. Poslije prvog iskustva da se vatra puhanjem raspiruje i da se tako stvara toplina, upotrebom peći čovjek je stekao iskustvo o „jakosti” vatre, o temperaturi. A temperatura je upravo to svojstvo kojim vatra pretvara tvari. Za povijest tehnologije poučna je ljestvica vrijednosti temperature koju treba postići da se dogodi promjena na kojoj se zasniva postupak. (...) Vidi tablicu.

O temperaturi vatre i o vladanju vatrom ovisila su velika tehnološka otkrića. Na ognjišnoj vatri (625 °C) glina se mogla pretvoriti u crijep, ali ne i ispeći. Za to je bilo potrebno barem 900 °C, što je u peći i ostvareno. Mineral gips lako se pretvori u „žeženi gips” (130 °C), ali je trebalo otkriti da pregrijan gips (200 °C) postaje „mrtav”, pomiješan s vodom više se ne stvrdne. Da je to tako, znali su egipatski majstori već u vrijeme prvih dinastija, oko 3000. god. pr. Kr., a vjerojatno još i prije. U starom je Egiptu sva zidna žbuka bila od gipsa. Vapnena žbuka pojavila se tek za Ptolomejevića u 3. st. pr. Kr. Odlučujuća je bila visoka temperatura potrebna za pečenje vapna.

Temperatura je isto tako bila odlučujuća pri dobivanju metala. Zbog visoka tališta sa željezom je išlo teže. Taljenje i lijevanje željeza uvedeno je u Kini u 6. st. pr. Kr., ali u Europi je uspjelo tek u 13. st. Drevni majstori Male Azije i Sredozemlja nisu znali rastaliti željezo. (...)

Tablica: Temperatura (°C) koju je potrebno postići u tehnološkome postupku

1535	tali se željezo
1083	tali se bakar
1063	tali se zlato
961	tali se srebro
900	vapnenac se pretvara u živo vapno
625	prosječno najviša temperatura ognjišne vatre bez posebnoga dovoda ili puhanja zraka
500	počinje raspad kaolinita: glina se nepovratno pretvara u crijep
327	tali se olovo
232	tali se kositar
100 do 150	gips gubi vodu i dobiva vezivno svojstvo kao materijal za žbuku i odljeve
100	vrije voda

25. Koja je od sljedećih tvrdnja o tehnološkim postupcima točna?

- A. Glina se može ispeći na istoj temperaturi na kojoj se vapnenac pretvara u živo vapno.
- B. Na 300 °C gips pomiješan s vodom može se upotrebljavati kao materijal za žbuku.
- C. Željezo se lako talilo jer je rano otkriveno da ima visoko talište.
- D. Kositar se može taliti jedino u peći.

(1 bod)

26. Što se od sljedećega može taliti na ognjišnoj vatri?

- A. bakar
- B. olovo
- C. srebro
- D. zlato

(1 bod)

27. Koji su materijal Egipćani upotrebljavali kao zidnu žbuku?

- A. glineni kaolinit
- B. pečenu glinu
- C. žeženi gips
- D. živo vapno

(1 bod)

JASTUČIĆ S KOŠTICAMA TREŠANJA

Radi se o jedinstvenom i prirodnom proizvodu koji se može upotrebljavati za grijanje, ali također i za hlađenje. Prilagođava se obliku tijela i 100 % je prirodni proizvod.

Područja upotrebe sva su ona gdje toplina daje olakšanje, kao što su primjerice bolovi u mišićima ili trbuhu, tegobe s leđima ili menstrualni bolovi.

Savjet: Jastučić možete upotrebljavati i kao hladnu kompresu. Jastučić stavite u plastičnu vrećicu prije stavljanja u zamrzivač. Nakon nekoliko sati jastučić ugodno hladi.

Upute za upotrebu: U mikrovalnoj pećnici smije se zagrijavati na 700 W maksimalno 2,5 minute. Ako je snaga Vaše mikrovalne pećnice drugačija, potrebno je prilagoditi vrijeme:

700 W	max. 2,5 min
800 W	max. 2 min
900 W	max. 1,5 min
1 000 W	max. 1 min

Pravilno korištenje jastučića s trešnjim košticama:

1. Pobrinite se da je mikrovalna pećnica čista prije zagrijavanja jastučića.
2. Provjerite snagu svoje mikrovalne pećnice.
3. Vrijeme zagrijavanja prilagodite snazi svoje mikrovalne pećnice prema navedenim smjernicama.
4. Uklonite sve navlake ili ručnike u koje je jastučić umotan.
5. Navlažite jastučić vodom. Bolje da je jastučić previše vlažan nego presuh!
6. Jastučić na tanjuru stavite u sredinu mikrovalne pećnice. Osigurajte da jastučić ne dodiruje unutrašnje stijenke mikrovalne pećnice te da okretna ploča nije blokirana.
7. Obratite pozornost na to da nisu uključene primjerice funkcije roštilja ili toplog zraka. Prije zagrijavanja jastučića iz mikrovalne pećnice uvijek prvo izvadite rešetku.
8. Tijekom zagrijavanja jastučića budite blizu mikrovalne pećnice te pazite na vrijeme.
9. Nakon proteka polovice vremena okrenite jastuk.
10. Uvijek prije upotrebe jastučića provjerite temperaturu i kod korištenja toplog i hladnog jastučića. Jastučić prije upotrebe kratko protresite.
11. Ne zagrijavajte jastučić ponovno nakon što je netom zagrijan.
12. Pričekajte minimalno 2 sata prije ponovnog grijanja jastučića te provjerite je li se zaista potpuno ohladio.

28. Koja je namjena polaznoga teksta?

- A.** poticati ljude na upotrebu prirodnih proizvoda za ublažavanje bolova
- B.** upozoriti na posljedice neoprezne upotrebe mikrovalne pećnice
- C.** uputiti korisnike na to kako ispravno upotrebljavati proizvod
- D.** objasniti zašto se proizvod smatra potpuno prirodnim

(1 bod)

29. Kako korisnik treba postupiti u sljedećoj situaciji ako želi nastaviti upotrebljavati jastučić kao toplu kompresu?

Korisnik je osjetio da se jastučić nakon 30 minuta ohladio.

- A.** Treba pričekati najmanje 90 minuta prije nego što ponovno zagrije jastučić.
- B.** Treba protresti jastučić i staviti ga na bolno mjesto.
- C.** Treba ukloniti sve navlake s jastučića.
- D.** Treba navlažiti jastučić toplom vodom.

(1 bod)

30. Koja je tvrdnja o jastučiću koji se upotrebljava kao hladna kompresa točna?

- A.** Razmak između dvaju korištenja mora biti najmanje dva sata.
- B.** Mora se najmanje jednom okrenuti prilikom pripreme.
- C.** Stavlja se u hladnjak bez ikakve navlake.
- D.** Dulje se priprema od tople komprese.

(1 bod)

II. Književnost

Zadatci bez polaznoga teksta

Zadatci višestrukoga izbora

U zadacima višestrukoga izbora od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

31. Koji je od sljedećih naslova utemeljen na antitezi?

- A. *Kraljević i prosjak*
- B. *Prokleta avlija*
- C. *Zločin i kazna*
- D. *Crni mačak*

(1 bod)

32. Koja se od sljedećih rečenica odnosi na pjesničku vrstu ditiramb?

- A. Tužnim tonom i polaganim ritmom pjeva o prošlosti.
- B. Uzvišenim i svečanim tonom govori o smrti.
- C. Zanosnim tonom slavi prirodu.
- D. Ispjevana je ironičnim tonom.

(1 bod)

33. Koja od sljedećih književnih vrsta pripada lirsko-epskim oblicima?

- A. balada
- B. melodrama
- C. novela
- D. pripovijetka

(1 bod)

34. U kojemu se književnom djelu nalazi *Pjesma nad pjesmama*?

- A. u *Beowulfu*
- B. u *Bibliji*
- C. u *Epu o Gilgamešu*
- D. u *Vedama*

(1 bod)

35. Koji su od sljedećih stihova aforistični?

- A. *Boj se onoga tko je viko
Bez golema mrijet jada.*
- B. *Pak mi kaži, ima l' koja
Tudijer straha i najmanja sjena?*
- C. *A pak slušaj kako junak zbori
I strašljivce kako ostro kori:*
- D. *Tad on, negda ljući guje ljute,
Malne zeca plašljiviji kleca.*

(1 bod)

36. Koja se od sljedećih tvrdnja odnosi na stihove bugarštica?

- A. To su dvanaesterci s dvostrukom rimom, karakteristični za hrvatsku renesansnu književnost.
- B. To su deseterci s cezurom iza četvrtoga sloga, karakteristični za epsku usmenu poeziju.
- C. To su osmerci s cezurom iza četvrtoga sloga, a proslavio ih je Ivan Gundulić u *Osmanu*.
- D. To su petnaesterci ili šesnaesterci usmene književnosti s cezurom iza sedmoga ili osmoga sloga.

(1 bod)

37. Tko u romanu *Zločin i kazna* izgovara sljedeće rečenice?

*Eto, vidite, a ja, njen rođeni otac, izdrančio od nje tih trideset kopjejaka da razbijem mamurluk!
I pijem, molim lijepo!... I već sam ih zapio!...*

- A. Marmeladov
- B. Raskolnikov
- C. Razumihin
- D. Svidrigajlov

(1 bod)

38. Koja se od sljedećih rečenica odnosi na Gregora Samsu?

- A. Iskazao je želju da ga se pokopa *kod dvije lipe na groblju, otraga u kutu*, da ne bude blizu *pobožnih kršćana*.
- B. U posljednjim se trenucima života *obitelji prisjećao s ganućem i ljubavlju*, a obitelj je osjetila olakšanje zbog njegove smrti.
- C. Poželio je da na dan njegova *smaknuća bude mnogo gledatelja* i da ga *dočekaju povcima mržnje*.
- D. Oprostio se sa Zemljom i otpузao *bratski u izbezumljeni grad Zoopolis*.

(1 bod)

39. Koja je od sljedećih rečenica primjer etičke karakterizacije književnoga lika?

- A. *Gdjekojim se kolegama činilo da ih sve smatra djecom, gleda s visoka, kao da ih je sve pretekao (...), a njihova načela i zanimanja drži za nešto niže.*
- B. *Bio je osobit još i po tom što ga nikada nikakve nezgode nisu zbunjivale, i nikakve ga loše prilike, činilo se nisu mogle slomiti.*
- C. *Bio je puki siromah i sam je samcat uzdržavao sebe, zarađujući novac svakojakim poslovima.*
- D. *Vanjštine je bio naočite: visok, mršav, uvijek loše obrijan, crnokos.*

(1 bod)

40. Na koga se u romanu *Stranac* odnosi sljedeća tvrdnja?

Zamolio je Meursaulta da u njegovo ime napiše pismo njegovoj ljubavnici.

- A. na Emmanuela
- B. na Massona
- C. na Raymonda
- D. na Salamana

(1 bod)

41. Što od sljedećega povezuje Rodiona Raskolnikova iz *Zločina i kazne* i don Fernanda iz *Kiklopa*?

- A. prijezir prema tehnološkim dostignućima
- B. osjećaj straha pred nadolazećim ratom
- C. teorija o odabranim pojedincima
- D. pronalaženje uporišta u vjeri

(1 bod)

42. Komu se Dunja u romanu *Zločin i kazna* obraća sljedećim riječima?

– *Nije ovo tvoj revolver nego Marfe Petrovne, koju si ti, zlikovče, ubio! Nisi ti imao ničega svoga u njezinoj kući. Uzela sam ga kad sam naslutila što si sve kadar učiniti. Samo zakorakni prema meni, kunem se da ću te ubiti!*

- A. Lužinu
- B. Marmeladovu
- C. Raskoljnikovu
- D. Svidrigajlovu

(1 bod)

43. Koje književno djelo završava sljedećim rečenicama?

Postavši sve šutljiviji i sporazumijevajući se pogledima, namatali su misli oko toga kako se sada bliži vrijeme da za nju nađu i valjana muža. I kada je kćerka na cilju vožnje prva ustala i proteгла svoje mlado tijelo, njima se to činilo kao potvrda njihovih novih sanja i dobrih namjera.

- A. *Patnje mladog Werthera*
- B. *Preobražaj*
- C. *Stranac*
- D. *Kiklop*

(1 bod)

44. Koji je od sljedećih postupaka karakterističan za komediju?

- A. *in medias res*
- B. invokacija
- C. katarza
- D. *quid pro quo*

(1 bod)

45. Na što se odnosi podcrtana riječ u sljedećemu primjeru?

HAMLET: (sjeti se spletke). Ha, ha! Jeste li kreposni?

OFELIJA: Kraljeviću?

- A. na Laertov odlazak u Francusku
- B. na pismo u kojemu se planira Hamletova smrt
- C. na uhođenje Hamleta koje su isplanirali kralj i dvorski savjetnik
- D. na predstavu kojom će se dokazati istina o smrti kralja Hamleta

(1 bod)

46. Zašto se Antigona iz Sofoklove tragedije sukobila s Kreontom?

- A. jer je povjerovala Tiresijinu proročanstvu
- B. jer je brata voljela više od Hemona
- C. jer je poštovala božanske zakone
- D. jer se posvađala sa sestrom

(1 bod)

47. Na koji se lik iz romana *Kiklop* Ranka Marinkovića odnosi sljedeća tvrdnja?

Njegova se bizarna smrt smatra simboličnim suprotstavljanjem svijetu tehnike.

- A. na Fernanda
- B. na Maestra
- C. na Melkiora
- D. na Uga

(1 bod)

48. Tko se u pismu obraća Wilhelmu sljedećim rečenicama?

Sad sam se vratio, Wilhelme, pojest ću kruh s maslacem za večeru i nastaviti pismo. Ah, što mi je duša uživala kada sam je gledao među dragom, veselom djecom – ima osmero braće i sestara!

- A. Bazilije
- B. Hamlet
- C. Raskoljnikov
- D. Werther

(1 bod)

49. Koja je od sljedećih tvrdnja karakteristična za barok?

- A. Stil se odlikuje jednostavnošću, poštivanjem pravila, racionalizmom i divljenjem antici.
- B. Književnost se odlikuje stilskom bujnošću i pod utjecajem je katoličke obnove.
- C. Likovi su socijalno-psihološki karakterizirani.
- D. Postupci likova biološki su motivirani.

(1 bod)

50. Prema kojemu je autoru nazvano razdoblje hrvatske književnosti u kojemu se isprepleću obilježja romantizma i realizma?

- A. prema Ivanu Gunduliću
- B. prema Augustu Šenoi
- C. prema Ivanu Mažuraniću
- D. prema Miroslavu Krleži

(1 bod)

51. Što znači pojam *larpurlartizam*?

- A. umjetnost radi umjetnosti
- B. osjećaj životne dosade
- C. apsurd egzistencije
- D. svjetska bol

(1 bod)

52. U kojemu je od sljedećih književnih razdoblja roman dominantna književna vrsta?

- A. u renesansi
- B. u baroku
- C. u klasicizmu
- D. u realizmu

(1 bod)

53. Koje je obilježje postmodernizma naglašeno u sljedećemu primjeru iz romana *Kiklop*?

... da ispod tih krpa postoji druga tragičnost, ona duboka i prava i strašna, i da mi tu nikakav Racine ni Shakespeare ne može pomoći. Ja nisam Hamlet, ja znam odmah u početku da mi stric želi ubiti oca i oženiti majku i da bih to spriječio...

- A. autoironija
- B. intertekstualnost
- C. multimedijalnost
- D. trivijalizacija

(1 bod)

54. Koju od sljedećih replika iz drame *Gospoda Glembajevi* izgovara Silberbrandt?

- A. *Ta ja sam u porodici Glembaj karitativni tajnik i ispovjednik Preuzvišene gospođe barunice, ja sam informator njenog sina!*
- B. *Ja sam za to da se štampa protuizjava i da se već u toj protuizjavi naglasi da je s naše strane predana tužba zbog klevete i zbog uvrede poštenja.*
- C. *Smrt nije ništa drugo nego jedna sasvim logična izmjena materije: od organskih supstancija nastaju anorganske.*
- D. *Na to sam ja njoj rekao: draga moja, dobrotvora kojima se pristupa s vizitkartama, takvih se dobrotvora klonite u vlastitom interesu!*

(1 bod)

55. Koji od sljedećih književnika pripada krugovaškomu naraštaju?

- A. Antun Branko Šimić
- B. Antun Šoljan
- C. Silvije Strahimir Kranjčević
- D. Tin Ujević

(1 bod)

III. Jezik

Zadatci višestrukoga izbora

U zadacima višestrukoga izbora od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan. Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore. Točan odgovor donosi jedan bod.

56. Koja je od sljedećih riječi pravopisno točna?

- A. bjesomučnost
- B. budućnost
- C. imučnost
- D. mogućnost

(1 bod)

57. U kojemu su od sljedećih primjera obje riječi pravopisno točne?

- A. cijeniti – cijenik
- B. cijepiti – cijepivo
- C. dijeliti – dijelitelj
- D. liječiti – lijek

(1 bod)

58. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju velikoga i maloga početnog slova?

- A. Apollo 11 bila je svemirska misija koja je 20. srpnja 1969. dovela prve ljude na zemljin satelit Mjesec.
- B. Taj se let smatra velikim postignućem u povijesti istraživanja svemira i pobjeda je SAD-a u hladnoratovskoj utrci sa Sovjetskim savezom.
- C. Armstrong i Aldrin sletjeli su na prostor nazvan More tišine i postali prvi ljudi na površini Mjeseca.
- D. Tri astronauta vratila su se na Zemlju s 21,55 kg mjesečeva kamenja, sletjevši 24. srpnja u Tihi Ocean.

(1 bod)

59. Koja je od sljedećih rečenica napisana u skladu s pravilima o pisanju zareza?

- A. Skreneš li na raskrižju lijevo, doći ćeš do njihove kuće.
- B. Na moru se nije niti kupao, niti je rado išao na plažu.
- C. Želim posjetiti Australiju, jer bih volio vidjeti klokane.
- D. Sjećaš li se Ivane, kad si zadnji put bio ovdje?

(1 bod)

60. U kojoj je od sljedećih riječi epentetski /?

- A. usamljen
- B. useljen
- C. usiljen
- D. ustaljen

(1 bod)

61. U kojoj je od sljedećih riječi provedena jotacija?

- A. mičem
- B. pečem
- C. tečem
- D. vučem

(1 bod)

62. Koja je od sljedećih riječi u sljedećoj rečenici zanaglasnica ili enklitika?

Namigne si u izlog i opazi da mu se iz izloga nasmiješila prodavačica koja je tamo nešto namještala.

- A. si
- B. u
- C. i
- D. iz

(1 bod)

63. Koja je od sljedećih riječi **netočno** naglašena?

- A. anàfora
- B. analíza
- C. ankèta
- D. anténa

(1 bod)

64. Od koliko se morfema sastoji riječ *uznemirenost*?

- A. od četiriju morfema
- B. od pet morfema
- C. od šest morfema
- D. od sedam morfema

(1 bod)

65. Što je oblikotvorna/gramatička osnova riječi *učiteljica*?

- A. uč
- B. uči
- C. učitelj
- D. učiteljic

(1 bod)

66. U kojemu je od sljedećih primjera točan instrumental jednine?

- A. crtež > crtežem
- B. kelj > keljem
- C. kut > kutem
- D. sendvič > sendvičem

(1 bod)

67. U kojoj je od sljedećih rečenica podcrtana imenica srednjega roda?

- A. Na leđima je imala madež u obliku zvijezde.
- B. I ove ćemo godine staviti jaslice pod bor.
- C. Svaki rat za sobom ostavlja siročad.
- D. Čula je to na svoje uši.

(1 bod)

68. Koja je zamjenica u sljedećoj rečenici u akuzativu?

Nigdje nema one djevojke koja mu je prijetila nekakvim pismom ako je ne zaposli.

- A. one
- B. mu
- C. nekakvim
- D. je

(1 bod)

69. U kojoj je od sljedećih rečenica glagol u aoristu?

- A. Marija netremice gledaše u njega.
- B. Zatvorenici šutke predaše stvari.
- C. Vojnik pritom stajaše mirno.
- D. Kapetan uzalud vikaše.

(1 bod)

70. U kojoj je od sljedećih rečenica točan oblik glagola *donijeti*?

- A. Susjed nam je iz grada donijeo radosne vijesti.
- B. Susjed nam je iz grada donjeo radosne vijesti.
- C. Susjed nam je iz grada doneo radosne vijesti.
- D. Susjed nam je iz grada donio radosne vijesti.

(1 bod)

71. Koja je od sljedećih riječi nastala tvorbenim sufiksom *-ić*?

- A. bubrešćić
- B. obrašćić
- C. svešćić
- D. ubrušćić

(1 bod)

72. Koja je od sljedećih riječi nastala sufiksalmom tvorbom?

- A. brodolomac
- B. čovjekoljubac
- C. mirotvorac
- D. poljodjelac

(1 bod)

73. Koji je od sljedećih pridjeva nastao prefiksalmno-sufiksalmnom tvorbom?

- A. bestežinski
- B. podstanarski
- C. pradjedovski
- D. srednjoškolski

(1 bod)

74. U kojoj je od sljedećih rečenica podcrtana riječ egzotizam?

- A. Riječ demokracija potječe iz francuskoga (*démocratie*), a u francuski je došla preko latinskoga (*democratia*) iz grčkoga (*demo-* + *-kracija*).
- B. Mineral sličan vapnencu koji se naziva dolomit dobio je ime po francuskome geologu *Dolomieu*.
- C. Portugalska urbana popularna pjesma tužnih melodija i tekstova naziva se fado.
- D. Istanbul se u hrvatskome jeziku ponekad naziva i Carigrad.

(1 bod)

75. U kojemu su od sljedećih primjera frazemi značenjski suprotstavljeni?

- A. držati glavu u pijesku – pogledati činjenicama u oči
- B. kriti što kao zmija noge – čuvati što kao oko u glavi
- C. kao muha bez glave – kao guske u magli
- D. soliti more – pisati po vodi

(1 bod)

76. Koja je od sljedećih riječi bliskoznačna podcrtanoj riječi u sljedećoj rečenici?

U svojim je lucidnim trenutcima došao do bitnih spoznaja.

- A. ludim
- B. pronicavim
- C. rijetkim
- D. važnim

(1 bod)

77. Koja je od podcrtanih riječi u sljedećoj rečenici etnik?

Dani grada Pariza započeli su modnom revijom na obali rijeke Sene, na kojoj su lijepe Parižanke svojim kreacijama uspješno spojile francusku tradiciju i moderan stil.

- A. Pariza
- B. Sene
- C. Parižanke
- D. francusku

(1 bod)

78. Koje je od sljedećih imena antroponim?

- A. Dalmatinska zagora
- B. Marko Marulić
- C. rijeka Mirna
- D. Terezino Polje

(1 bod)

79. Koji od sljedećih frazema znači 'biti vješt u čemu'?

- A.** ići ruku pod ruku
- B.** ići iz ruke u ruku
- C.** ići na ruku
- D.** ići od ruke

(1 bod)

80. Na koga se odnosi sljedeća rečenica?

Temeljno obilježje njihova stvaranja i javnoga djelovanja jest upotreba književnoga jezika zasnovanoga na elementima svih triju hrvatskih narječja.

- A.** na predstavnike ozaljskoga jezično-književnog kruga
- B.** na potpisnike Bečkoga književnog dogovora
- C.** na predstavnike zadarske filološke škole
- D.** na pripadnike škole hrvatskih vukovaca

(1 bod)

ZADATAK ZA PISANJE ŠKOLSKOGA ESEJA

Miroslav Krleža, *Gospoda Glembajevi*

BARUNICA CASTELLI *mirno i žalosno*: U čitavoj ovoj tamnoj glembajevskoj kući vi ste za mene bili jedina traka svjetlosti! Ja sam ušla u ovu kuću iz materijalnih razloga: ja to priznajem! Sie müssen das verstehen! Meine Kindheit hab' ich nicht verbracht wie Sie, auf einem Kirmanperser Tausend und eine Nacht spielend!¹ S dvanaest godina ja sam ostala na ulici, Leone. Vi ne znate što to znači smucati se po parkovima na jesenjoj kiši, gladan i poderan i bez krova! Vi ste počeli živjeti s rentom od dvadeset funti mjesečno, a ja s poderanim cipelama i s jednom starom lisicom oko vrata! Meine Glembay-Ehe war eine finanzielle Transaktion!² Ja to priznajem! I vidite: ja sam imala iza sebe tada već jedan degenerirani brak sa šezdesetogodišnjim barunom Castellijem i mnogo toga, no vjerujte mi, ja govorim pred mrtvim licem ovoga starca: za sve ono što sam ja morala u ovim posteljama i u ovom braku, ja sam bila vrlo slabo plaćena! Und ich weiss es nicht: vielleicht existiert Etwas über uns,³ ali ja sam, tako mi Bog pomogao, tu svoju glembajevsku transakciju vrlo skupo platila! Krvavo! Furchtbar blutig!⁴ Vi znate i sami tko je bio vaš otac! I sve ono što ste vi njemu gore u sobi noćas nabrojili, sve sam to ja gledala iza kulisa punih dvadeset godina. (...) i taj čovjek koji je mogao da zgazi nečiju egzistenciju (...), taj čovjek je postao ocem mog djeteta! Oliver je čisti, izrezani on! Und alles furchtbar Dunkle in diesem Kind,⁵ to je moj križ! Dobro: dečki se dogovorili i htjeli da orobe nekakvog kasira ciglane! (...) Ali nije najgori kriminal u tome kad ovakav šesnaestogodišnji Glembay nabije lovačku pušku da orobi kasira: to je bez sumnje grozno! Das Schrecklichste von allem ist aber, dass ich das gewusst habe!⁶ Zločin je rastao u krvi toga dečka neprekidno i ustrajno šesnaest godina, zločin je počeo onoga dana kada je to dječje srce zakucalo u mojoj utrobi! (...) A vi, Leone, najbolje znate i sami što znači glembajevska krv! (...)

LEONE: Sve je to mutno! Mene boli glava i ja počinjem da se gubim u svemu tome. Ja sam se vratio ovamo potpuno miran, sve one ljage što sam ih godinama osjećao zbog oskvrnute uspomene na moju majku, sasvim su već bile ishlapjele, i ja sam bio potpuno miran! Ali, molim vas, ovo sve oko vas ovdje! Ovaj Oberleutnant, ovaj vaš ispovjednik, pa onda smrt one trudne žene, i ona stara pod konjima, čitav način kojim se ovdje u kući govorilo o tim stvarima, to morate shvatiti da me je nerviralo!

¹ *Sie müssen das verstehen! Meine Kindheit hab' ich nicht verbracht wie Sie, auf einem Kirmanperser Tausend und eine Nacht spielend!* – Vi to morate razumjeti! Ja nisam provela svoje djetinjstvo kao vi igrajući se Tisuću i jedne noći na kirmanskom perzijskom sagu!

² *Meine Glembay-Ehe war eine finanzielle Transaktion!* – Moj glembajevski brak bio je financijska transakcija!

³ *Und ich weiss es nicht: vielleicht existiert Etwas über uns,* – I ja ne znam: možda povrh nas postoji Nešto,

⁴ *Furchtbar blutig!* – Strahovito krvavo!

⁵ *Und alles furchtbar Dunkle in diesem Kind,* – I sve ono tako strašno mračno u tom djetetu,

⁶ *Das Schrecklichste von allem ist aber, dass ich das gewusst habe!* – Ali od svega je najstrašnije to, da sam ja to znala!

Smjernice

- Predstavite poetiku djela *Gospoda Glembajevi*.
- Protumačite odnos barunice Castelli i Leonea Glembaja na temelju djela u cjelini.
- Interpretirajte polazni tekst na sadržajnoj i stilskoj razini. Objasnite ulogu polaznoga teksta u djelu u cjelini.
- Protumačite kako glembajevsko nasljeđe utječe na sudbinu Leonea Glembaja.
- Obrazložite svoje tvrdnje.